

## KØGE †GRAABRØDRE KLOSTERKIRKE

Graabrødreklosteret i Køge stiftedes 29. Juli 1484, da Kong Hans skænkede Laurids Brandsen og Provincialvikaren Anders Glob samt alle Observanter i Odense Stift sin Gaard i Køge, for at de kunde indrette et Kloster for Munke, der vilde følge Observanternes strenge Regler<sup>1</sup>. Kongsgaarden laa »vidt Porten som mand gangher udt till gamle Køge Kirck<sup>2</sup>«, dvs. ved Køges Vesterport i Vestergade, hvor Kirkegaarden endnu ligger.

1485 indviedes Kirkegaarden<sup>3</sup>, men først 1509 kunde Kirken og Omgangen indvies til *S. Maria [de ænsolatione]* (sml. \* Klokke) af Biskop Anders Mus af Oslo med Roskildebispens Samtykke<sup>4</sup>. Allerede 1488, under en Rejse til Rom, udvirkede Kongens Moder, Dronning Dorothea, der hævdede, at hun havde opbygget Klosteret for sine egne Midler og udstyret det med Kalke, Bøger, Messeklæder og andet Tilbehør, et Afladsbrev, som gav Plenaraflad til alle, som besøgte Klosterkirken paa Søndagen Lætare (4. Søndag i Fasten), et Brev, der gjaldt for 10 Aar<sup>5</sup>.

1531 synes Munkene at være fordrevet fra Klosteret. 1. Marts dette Aar skænkede Kongen nemlig Byen Klosteret til Gudstjeneste og Hospital. Selv forbeholdt han sig »Ornamenter, Klenodier, Guld, Sølv, Kalke, Diske, Monstranser og andet, det mindste med det meste«<sup>6</sup>. At Anlægget nu forfaldt, fremgaar af, at Kongen 20. Oktober 1552 tillod Borgerne i Køge at benytte Tømmeret og Stenene i de to Huse i Graabrødre Klosteret til *S. Gertruds Kapel* og til Raadhuset m. m., medens Grunden, hvorpaa Husene og Kapellet stod, med tilliggende Haverum, Kirkegaard og Gaardsrum skulde tilhøre *S. Nicolai Kirke*<sup>7</sup>.

O. 1593 er Kirken aabenbart blevet helt ombygget eller opført af ny, idet Borgmester Peder Pedersen skænkede »500 Daler, som den Capell kosted, som vi paa vores egen Bekostning lode bygge paa den Kirke-Gaard . . .«<sup>8</sup>. Sandsynligvis har dette Kapel været af Bindingsværk. Det blev vistnok benyttet af landflygtige Tyskere under Trediveaarskrigen<sup>9</sup>, men ødelagdes totalt 1659 under Svenskekrigen, »formedelst Byens Fortification« (Rgsk.). 1677 blev det imidlertid atter opbygget. Af *S. Nicolai Kirkes Regnskaber*<sup>10</sup> fremgaar, at den atter genopbyggedes af Bindingsværk.

Megen Trang til en Kirke her har der dog næppe været, og efter at Kapellet i længere Tid kun havde været benyttet, naar der var Begravelser paa Kirkegaarden, blev det revet ned 1752<sup>11</sup>. Kirkegaarden har indtil for en Snes Aar siden været benyttet til Begravelser, dels for Gammelkøge, dels for fattige fra Køge By.

INVENTAR<sup>10</sup>

\* *Klokke*. 1522. Dobbelt Skriftbaand med Kuglestav og Korsblomster, hvori Minuskler: »Divi Francisci fratres meme(!) resonante solvere festinant vota precesq(ue) Deo; fr(atr)e B(er)nardino guardiano Ioan(n)es Fastenoive me fecit anno Domini mdxxii pro conventu sancte Marie de consolacione ordinis minoris oppidi Kogenses. O rex glo(ri)e ve(n)i cu(m) pac« (»naar jeg lyder, iler den guddommelige Frants' Brødre med at opsende Løfter og Bønner til Gud. Johannes Fastenowe støbte mig, da Broder Bernhard var Guardian i Herrens Aar 1522, for den hellige Marie, Trøsterindens, Kloster af »de smaa Brødres« Orden i Køge By. O Ærens Konge, kom med Fred«). Paa Legemets



E. M. 1944

Fig. 1. Køge †Klosterkirke. Relief af S. Laurentius fra Fastenowes \*Klokke 1522 (S. 275).

ene Side ses et Relief af Maria med Barnet i Solgisel (ganske svarende til Hvedstrup, Sømme Hrd.), paa den modsatte Side et Relief af Ordenens Stifter, den hellige Frants, staaende med oprakte Hænder for at vise Stigmata (Fig. 1). Klokken bærer tydelige Spor af at være brugt som Slagklokke for et Ur. Nu hænger den i Raadhuset (Uldall 268).

## GRAVMINDER

*Gravsten.* 1) O. 1800. Jørgen Henrich Discher, Apoteker i Kiøge. Kalksten, 195 x 145 cm, med stærkt slidte Versaler. Stenen har affasede Kanter og Hjørnehuller til nu forsvundne Marmorrosetter. I Kirkegaardens Sydøsthjørne.

2) O. 1835. Geheimekonferensraad W. I. A. Greve af Moltke, født 15. Sept. 1753, død 13. Aug. 1835 og Hustru, Ida Charlotte Cornелиe Komtesse Moltke, født 16. April 1785, død 1. Dec. 1852. Sandsten, 192x96 cm, med fordybede, sortmalede Versaler. Stenen har profilerede Kanter og to indfældede Marmorplader. I Kirkegaardens Sydvesthjørne.

*Støbejernskors* 1869 med Reliefversaler: Jernstøber H. C. Hansens Familiebegravelse 1869. Fodstykket har en halvcirkelformet Niche med Olielampe. Vest for Gravsten Nr. 2.

## KILDER OG HENVISNINGER

Regnskaber under Køge S. Nicolai Kirke 1677. — I. B. Daugaard: Om de danske Klostre i Middelalderen. 1830. S. 199. — Franziska Carlsen: Efterretninger om Gammelkjøgegaard og Omegn. 1876. S. 32—38. — Johs. Lindbæk: De danske Franciskanerklostre. 1914. S. 183—85. — Vilh. Lorenzen: De danske Franciskanerklostres Bygningshistorie. 1914. S. 101 f. — H. J. Hansen: Graabrødre Klosteret i Kjøge, i AarbKbh. 1920. S. 43—54.

<sup>1</sup> Carlsen: Anf. Værk I, Aktstk. 2. <sup>2</sup> De ældste danske Archivregistraturer IY, 8. <sup>3</sup> Daugaard S. 199. <sup>4</sup> S. R. D. Y, 514. <sup>5</sup> Acta Pontificum Danica 4. Maj 1488 Nr. 3097, 7. (4.) Maj 1488 Nr. 3102. <sup>6</sup> Sml. A. Petersen: Kiøge Byes Historie S. 6. <sup>7</sup> Kancelliets Brevbøger 1551—55 S. 193. <sup>8</sup> Hofman: Fundationer VII, 388 f. <sup>9</sup> Carlsen: Anf. Værk S. 37. <sup>10</sup> Der købtes Tømmer for o. 157 Dir., 2500 Kridtsten, 16 Læs Kampesten til Grundvold, 4000 Mursten og 400 Tagsten for o. 210 Dir. Snedkerarbejdet udførtes af Niels Jensen Snedker; der nævnes bl. a. en ny Trappe til den gamle Prædikestol, den gamle Skriftestol at fly. Hans Swardtz malede Loftet, Prædikestolen, Altertavlen og Skriftestolen. En Sten over Døren blev udhugget med Bogstaver og forgyldt.

<sup>11</sup> Carlsen: Anf. Værk S. 38.